

Тетяна Гільберг
Світлана Тарнавська
Ольга Гнатюк
Ніна Павич

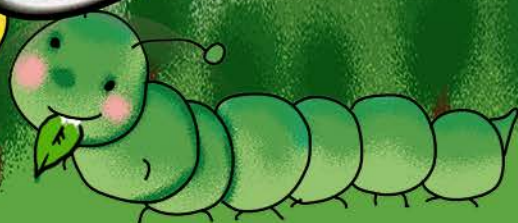

Я
досліджую

СВІТ

1 клас

Частина 1

УДК 57.081.1(075.2)
Я11

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 06.07.2018 № 734)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— слухаємо, розповідаємо

— спостерігаємо, досліджуємо

— працюємо в парах/групах

— виконуємо практичне завдання

— міркуємо

— перевіряємо себе

Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1-го кл. закл.
Я11 заг. серед. освіти : (у 2-х ч.) : ч. 1 / Гільберг Тетяна та ін. —
Київ : Генеза, 2018. — 112 с. : іл.

ISBN 978-966-11-0439-5.

ISBN 978-966-11-0440-1 (ч.1).

УДК 57.081.1(075.2)

ISBN 978-966-11-0439-5

ISBN 978-966-11-0440-1 (ч.1)

© Гільберг Тетяна, Тарнавська Світлана,
Гнатюк Ольга, Павич Ніна, 2018
© Видавництво «Генеза», оригінал-
макет, 2018

Запрошуємо вас у захопливу мандрівку в навколишній світ. Ви дізнаєтесь, як багато в ньому цікавого й дивовижного. Щасливих мандрів у пізнанні світу!

Я І МОЯ ШКОЛА

Я ШКОЛЯР. Я ШКОЛЯРКА

Я ЗНАЙОМЛЮСЯ З ОДНОКЛАСНИКАМИ

З ким і як ми вітаємося? Яких правил поведінки слід дотримуватися під час спілкування?

Привіт! Я — Сашко. А як тебе звати?

Вітаю!
Я — Марійка.
Ми разом
будемо
навчатися?

Привітайтеся та познайомтеся.

Привіт!
Вітаю!

Доброго ранку!
Добрий день!

Чи багато у вас друзів? Як і де ви з ними познайомилися?

Послухайте вірш «Добрі слова». Які слова ввічливості ви почули? Чому їх називають «чарівними»? Які ще слова ввічливості ви знаєте? Коли їх уживають?

«Доброго ранку!» —
мовлю за звичаєм.

Доброго ранку
кожному зичу я.

«Доброго дня вам!» —
людям бажаю.

«Вечором добрим!» —
стрічних вітаю.

І усміхнуться
у відповідь люди —
добрі слова ж бо
для кожного любі.

Владлен Бірюков

Скільки осіб у парі? Розкажіть одне одному про себе. Повідомте дату свого народження, розкажіть про улюблену іграшку або заняття.

Послухайте правила спілкування. Яких правил дотримуетесь ви?

Зустрів знайомих — привітайся.

Будь ввічливим, усміхайся.

Не перебивай того, хто говорить.

Поважай того, з ким розмовляєш.

Висновок.

Ввічливість нічого не коштує, але багато дає.

МИ ОДНОКЛАСНИКИ

Які добрі справи виконують діти? Які добрі вчинки робите ви?

Як діти допомагають одне одному? Чи сприятиме дружня допомога навчанню?

Складіть за малюнками правила доброчинності.
Доповніть їх.

Уявіть себе велетнями або казковими героями.
Які добрі справи ви зробили б?

Словничок

Доброчінність — безкорисливе надання допомоги тим, хто її потребує.

Однокласники — діти, які навчаються в одному класі.

Чому дітям цікаво разом проводити час? Що їх об'єднує? Які спільні справи об'єднують учнів вашого класу?

Поясніть зміст прислів'їв. Як ви розумієте кожне з них?

- Один за всіх — усі за одного.
- Нових друзів май, а старих не забувай.
- Гарно того вчити, хто хоче все знати.

Чому потрібно навчатися? Послухайте, як на це запитання відповіли діти. З ким з них ви погоджуєтеся? Поясніть свій вибір.

Я навчаюся для того, щоб мене похвалили.

Я навчаюся тому, що цього хочуть мої батьки.

Я навчаюся тому, що мені подобається пізнавати нове, невідоме.

Я навчаюся для себе.
Це допоможе мені в житті.

Висновок.

Добрі справи приносять радість. Вони запам'ятовуються на довгі роки. Добро повертається добром! У класі мають бути доброзичливі стосунки.

ЧОМУ ПОТРІБНО ДОТРИМУВАТИСЯ РОЗПОРЯДКУ ДНЯ

Що спочатку, що потім?

Назвіть дні тижня. Розкажіть про свій розпорядок дня: спочатку — у робочі дні, а потім — у вихідні. На що ви витрачаєте найбільше часу? Найменше?

Про які справи, що виконують діти, йдеться у вірші?

Зранку різних справ багато:
вмитись, їсти, одягатись.
Треба час розрахувати,
за годинником звірятись:
п'ять хвилин — на умивання,
п'ять — також на одягання,
три — щоб постіль поскладати,
потім снідати, малята!
Є хвилини на дорогу, —
з друзями іди у ногу.
Не спиняйся ні на крок —
вчасно встигнеш на урок!

Світлана Гарбуз

За малюнком розкажіть про розпорядок дня школярів.
Для чого людям потрібен розпорядок дня?

Відгадайте загадки.

1. Усе життя ходить, а з місця не сходить.
День і ніч іде, а ніколи не дійде.
2. Плине він, біжить, минає,
нам його не вистачає.
Щойно осінь — вже зима,
ось він був, а вже — нема.

Леся Вознюк

Чому хлопчик на малюнку втомлений? Що ви йому порадите?

Чи знаєте ви...

Кращий спосіб відпочити і відновити сили — це сон. Під час сну діти ростуть швидше.

Створіть лепбук «Розпорядок дня».

Вам знадобляться:

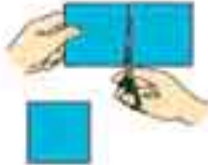

Будьте обережні в роботі з ножицями!

ПРАВИЛА РОБОТИ З НОЖИЦЯМИ

Так передають
ножиці

Так правильно
різати папір

Так правильно
різати по колу

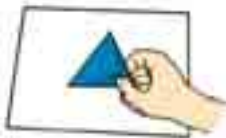
ПРАВИЛА НАКЛЕЮВАННЯ ПАПЕРУ

1

2

3

4

Висновок. Розпорядок дня — це певний порядок дій упродовж доби. Він поєднує різні види занять і відпочинку. Розпорядок дня допомагає правильно розподіляти свій час.

МОЯ ПОСТАВА — МОЄ ЗДОРОВ'Я

Розгляньте малюнки. З'ясуйте, що допомагає дітям формувати правильну поставу.

Словничок

Поста́ва — це звичне положення тіла під час ходіння, сидіння тощо.

Хто з учнів сидить за партою правильно, а хто — ні? Чому ви так вважаєте?

Перевірте одне одного, чи правильна у вас постава та чи правильно ви сидите за партою. Для цього скористайтесь малюнками.

Хто з дітей турбується про свою поставу?
Як саме? Як ви турбуєтеся про свою поставу?

Як правильно носити шкільний ранець? Хто з дітей на фото носить ранець неправильно? Що ви можете їм порадити?

Потренуйтеся. Покажіть спочатку, як правильно носити ранець, а потім — як правильно сидіти за партою.

Висновок.

Той, хто має правильну поставу:

- не втомлюється швидко;
- не відчуває болю в м'язах спини;
- почувається впевнено та життєрадісно.

Фізичні вправи допомагають сформувати правильну поставу.

ОХАЙНІСТЬ ТА ОСОБИСТА ГІГІЄНА

Хто кого вмиває у вірші?
Чи маєте ви домашніх тварин? Як вони
умиваються?

Вмиває кішка кошенят.
Вмиває кізка козенят.
Сестричку меншу з милом
щоранку мама миє.

І чистим сонечко встає
щодня з-за небокраю!
Мабуть, і в нього мама є,
бо хто ж його вмиває?

Анатолій Костецький

Яких правил гігієни дотримуються діти?

Визначте за рядками вірша, чи охайна дівчинка.
Чи можна назвати її чепурухою?

Як ви дбаєте про чистоту свого одягу та взуття? Чому
потрібно бути охайними?

ЧЕПУРУХА

В хаті сміття — аж по вуха...
Хто живе тут? Чепуруха!
Перед дзеркалом з годину
чепуриться без упину.

З шафи платтячко взяла,
порошинки всі змела.

Рівно кіски розчесала,
білий бантик пов'язала.

Гарно вбралась, одяглась —
і гуляти подалась.

В хаті сміття — аж по вуха...
Хто живе тут? Чепуруха!

Марія Пономаренко

Що роблять діти, щоб бути охайними?

Які із зображених речей у кожної людини мають бути особистими?

Словничок

Гігієна — це утримання тіла й одягу в чистоті.
Засоби гігієни — предмети, що допомагають людині бути охайною та чистою.

Для чого потрібно зберігати порядок на робочому місці? Поміркуйте, чи впливає порядок на затишок у класі. А вдома? Розгляньте малюнки. За яким столом працювати приємно і зручно? Чому?

Коли ви складаєте свій ранець? Які речі ви кладете до нього?

Розгляньте фото. Що всередині ранця?
Що ліворуч від нього? Що праворуч? Що під
столом? Що над столом? Що між ранцем та лінійкою?

Висновок.

Дотримання правил гігієни допомагає зберегти здоров'я.

Чи знаєте ви...

Мавпи дуже пильно стежать за зовнішністю та багато часу проводять за «косметичними процедурами». Причому доглядають не за собою, а одна за одною. А ще ці тварини дуже люблять «милуватися» власним відображенням у дзеркалі.

Я І МОЇ МОЖЛИВОСТІ

ХТО Я? ЯКИЙ Я? ЯКА Я?

Опишіть зовнішність дітей. Що в них спільного?
Чим вони відрізняються?

Опишіть себе, використовуючи слова з «пелюсток».

Складіть за планом розповідь про себе.

1. Мене звать...
2. Мені ... років.
3. Мої друзі...
4. Мої захоплення...
5. Найкраще я вмію...
6. Я засмучуюсь, коли...
7. Я радію, коли...

Які захоплення в учнів вашого класу? Назвіть найцікавіше, на ваш погляд, захоплення.

Словничок

Захо́плення (хобі) — улюблене заняття або розвага.

Чи знаєте ви, чим відомі ці люди? Як ви гадаєте, якими були їхні хобі в дитинстві?

Андрій
Ярмоленко

Тіна
Кароль

Влад
Яма

За малюнком розкажіть про захоплення дітей. Чи можна одночасно мати кілька хобі? Скільки у вас захоплень? Назвіть їх.

- Як ви проводите дозвілля?
- Які книжки любите читати?
- Які фільми, мультфільми вам подобаються? Поясніть чому.
- Чого ви хочете навчитися?
- Ким мрієте стати?

- Чим ви відрізняєтеся одне від одного?
- Що у вас спільного?

Висновок.

Усі ми — діти і дорослі, чоловіки і жінки — люди. Одна людина не подібна на іншу. Кожна цікава і неповторна по-своєму. Людина має поважати себе та до інших ставитися з повагою.

У людини може бути кілька хобі. Захоплення в майбутньому може стати вашою професією.

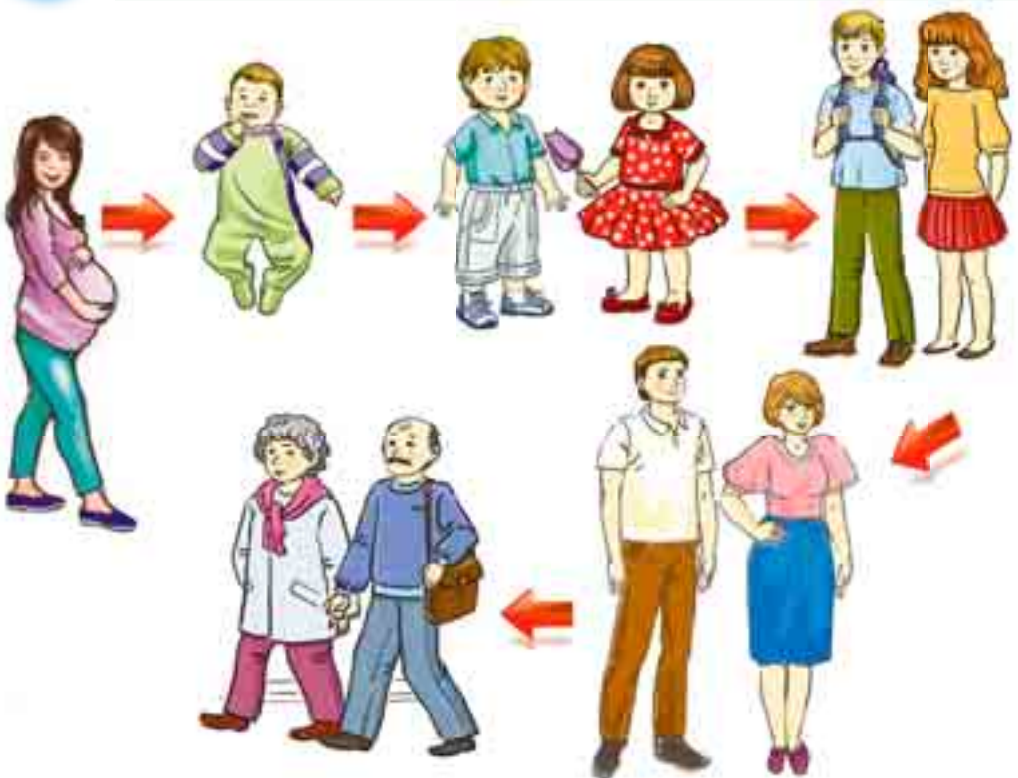
ЯК Я РОСТУ

Як ви росли та розвивалися? Скільки вам років?

Як змінюється людина впродовж життя?

Послухайте вірш. Хто росте швидше?

ДУБОЧКИ

Ми з Іванком у садочку
посадили по дубочку.
Цілий день роботу маєм —
все по черзі поливаєм,
потім прутиком зміряєм
щогодини по разочку:
хто з нас швидше підростає, —
ми з Іванком
чи дубочки?

Володимир Ладигець

• Як люди дізнаються про свій зріст?

- Який був ваш зріст при народженні?
- Як змінився ваш зріст?
- З допомогою дорослих виміряйте свій зріст. Який він?

Висновок.

Усі люди різні, але всі вони впродовж життя ростуть і розвиваються. Так триває життя.

ЯК Я ПІЗНАЮ НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Людина змалечку пізнає навколишній світ. Чи знаєте ви, з яких слів починалися ваші перші запитання? Чи були ви допитливими? Запропонуйте запитання до кожного фото.

Словничок

Навко́лишній світ — усе, що нас оточує.

Як і де шукати відповіді на запитання?

Висновок.

Людина пізнає навколишній світ, отримуючи відповіді на запитання.

Як діти пізнають світ за допомогою діяльності?

Людей яких професій зображено? Чим вони займаються?

Висновок.

Людина пізнає навколишній світ через свою діяльність.

Пізнавати навколишній світ неможливо, не пізнавши самого себе. Для цього потрібно зрозуміти, **що я вмію, що можу зробити, чого хочу досягти**. Варто аналізувати свої вчинки, свою поведінку. Від цього залежатиме майбутнє. Зростаючи, людина розвивається — стає сильнішою, управнішою, більше знає і вміє.

Що означає пізнати самого себе?

Ти знаєш, що ти — людина?
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
м'юка твоя — єдина,
очі твої — одні.

Василь Симоненко

Висновок.

Кожна людина — унікальна й неповторна. Ніколи не було й не буде такої людини, як кожен з вас.

ОРГАНИ ЧУТТЯ — НАШІ ПОМІЧНИКИ

Подивіться навколо себе.
Що ви бачите? Який орган
допоміг вам це зробити?

Спробуйте на смак яблуко
або цукерку. Що ви відчули?
Який орган допоміг відчути
смак? Які бувають смаки?
Який смак вам найбільше
подобається?

Прислухайтесь довкола. Які
звуки чуєте?
Який орган допоміг вам
отримати цю інформацію?

Понюхайте апельсин або
будь-який інший фрукт. Що ви
відчули?
Який орган допоміг вам відчути
запах?

Торкніться рукою об'єктів, які
вас оточують.
До яких об'єктів ви доторкну-
лися? Що відчули?

Установіть відповідність між об'єктом та ознакою. Поясніть, які органи чуття допомогли вам дізнатися про це.

гарячий

кислий

колючий

червоний

Доберіть до кожного малюнка відповідне відчуття.

Я
бачу
чую
насолюджуюся
відчуваю
спостерігаю
смакую

Які слова вам допомогли?

Висновок.

Увесь розмаїтий світ — світло, звуки, запахи, смаки — ми сприймаємо за допомогою органів чуття. Людина пізнає навколишній світ за допомогою зору, слуху, нюху, смаку, дотику.

ОЧІ — ОРГАН ЗОРУ

Чим ми бачимо? Ми бачимо за допомогою очей.
Очі — орган зору.
За допомогою очей ми отримуємо інформацію про колір, форму, розмір.

Словничок

Орган — це частина тіла.

Ми бачимо всі видимі предмети, які нас оточують.
Наприклад:

Яку інформацію ми сприймаємо за допомогою очей?

колір і кількість

форму

розмір

Які ознаки предметів діти можуть сприйняти за допомогою зору? Який предмет на столі один? Яких предметів багато?

Чи знаєте ви...

Як сприймають кольори тварини?

Коти розрізняють сірий, зелений та синій кольори.

Собаки не бачать помаранчевий і червоний кольори. Але вони добре бачать рухомі об'єкти.

Світ папуг такий самий строкатий, як і їхнє пір'ячко. Очі папуг сприймають більше кольорів, ніж людські.

Зір надає нам інформацію про небезпечні ситуації.
Ми їх бачимо й можемо уберегти себе та інших.

Ми бачимо цифри, букви й можемо лічити та читати.

Ми бачимо та отримуємо задоволення від природи, творів мистецтва.

Висновок.

Очі — це орган зору. Це парний орган, тобто у людей, як і в багатьох тварин, два ока. За допомогою очей ми бачимо.

ЧИ МОЖНА ВСЕ БАЧИТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ОЧЕЙ

Як можна побачити дрібні об'єкти?

Як ми бачимо об'єкти, що розміщено на значній відстані?

Вийдіть на вулицю і спробуйте розглянути дрібні об'єкти. Візьміть із собою

Словничок

Лупа, або **збільшувальне скло**, — прилад для розглядання дрібних об'єктів.

Назвіть прилад, який допоможе краще побачити зграю птахів, місяць на небі, зорі.

Чи знаєте ви...

Для того щоб розгледіти неймовірно крихітні об'єкти, учені створили мікроскоп. Цей прилад дозволяє побачити найдрібніші предмети, які невидимі неозброєним оком. Слово *мікроско́п* з грецької перекладається як «спостерігати мале».

Якби вчені не розгледіли під мікроскопом мікробів і бактерій, ми могли б і досі хворіти на багато захворювань. Не знали б, як і чим їх лікувати.

Висновок.

Бінокль та окуляри допомагають людині краще бачити об'єкти.

Найдрібніші об'єкти можна побачити за допомогою лупи або мікроскопа.

Люди, які бачать погано або зовсім не бачать, орієнтуються у просторі за допомогою інших органів чуття.

Що допомагає людям, які погано бачать або зовсім не бачать, орієнтуватися в навколишньому світі?

Розгляньте малюнок. Що допомагає людині перейти дорогу?

Розгляньте малюнки. Розкажіть, від чого псується зір. Складіть корисні поради для дітей, як зберегти зір.

У яких випадках потрібно користуватися зображеними окулярами?

Висновок.

Зір потрібно берегти. Щоб краще бачити, люди використовують спеціальні прилади: окуляри, лупу, бінокль.

ВУХА — ОРГАН СЛУХУ

Що ми чуємо? Як ми чуємо? Прислухайтесь до звуків навколо себе. Які звуки ви чуєте?

шум моря

шепіт

шум дощу

мовлення
людей

гудіння
вітру

звуки
автомобіля

Ми чуємо за допомогою вух. Вуха — орган слуху. Це парний орган. За допомогою слуху ми сприймаємо інформацію.

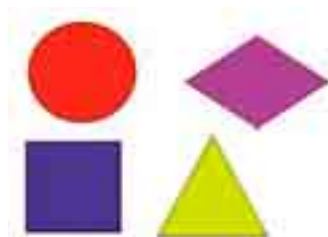

Що можна сприймати за допомогою слуху?

Форма

Колір

Звук

За допомогою слуху ми сприймаємо й розпізнаємо звуки навколо нас.

Ми чуємо звуки природи, музики. Слухаємо казкі, які нам читають. Та отримуємо задоволення.

Ми чуємо дзвінок, який повідомляє про початок і закінчення уроку.

Ми чуємо гудок потяга, що наближається.

За допомогою слуху ми можемо спілкуватися між собою.

Назвіть спочатку об'єкти, які звучать тихо, а потім ті, які — гучно.

Висновок.

Вуха потрібні людині, щоб: розрізняти звуки, спілкуватися, уникати небезпеки.

Чи знаєте ви...

Як чують тварини? Як ви гадаєте, що об'єднує велетня-слона та маленького тендітного метелика? Їх поєднує надзвичайна гострота слуху.

Коти чують краще, ніж люди.

Наймовірно гострий слух у птахів.

Мурашки також мають слух, але він відрізняється від людського. Тому наше звертання вони ніколи не зможуть почути.

ЧИ МОЖНА ВСЕ ЧУТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ВУХ

Коли важко почути?

Коли ми прислухаємося до шепоту.

Коли перебуваємо далеко від джерела звуку.

Які прилади допомагають людині краще почути?
У яких приладах є парне число елементів?

Фонендоскоп, динамік і слуховий апарат допомагають краще чути звуки, які важко розпізнати за допомогою вух.

Чи знаєте ви...

Людина, яка погано чує, може спілкуватися з іншими за допомогою мови жестів. У ній букви та окремі слова позначають певними жестами.

Складіть поради, як потрібно берегти слух.

Небезпечно самостійно чистити вуха глибоко всередині. Можна пошкодити слуховий прохід. Слухаючи гучну музику, можна завдати собі шкоди. Використовуйте безпечні навушники.

Висновок.

Слух потрібно берегти. У холодну пору року носити головний убір. Обережно чистити вуха неглибоко всередині. У разі потреби вчасно звертатися до лікаря.

Люди, які погано чують, користуються слуховим апаратом і спілкуються мовою жестів.

ШКІРА — ОРГАН ДОТИКУ

Розгляньте фото. Що ми відчуваємо?

Ми відчуваємо за допомогою шкіри. Шкіра — орган дотику. За допомогою шкіри ми отримуємо інформацію.

Що ми сприймаємо за допомогою дотику?

Форма

Колір

Звук

Що холодне? Що тепле?

Гра «Чарівний мішечок». Розпізнайте за допомогою дотику об'єкти, які знаходяться в мішку.

Людам потрібні обійми.

Людина відчуває біль (укол, подряпини, удари) і поводить себе обережно.

За допомогою дотику людина відчуває холод, тепло. Чутливість шкіри дозволяє уникнути обморожень, опіків.

За малюнками розкажіть, як потрібно доглядати за шкірою.

Що може призвести до травмування шкіри?

Як уберегтися від травмувань?

Складіть поради, коли треба мити руки.

Висновок.

Шкіра — орган дотику. За допомогою шкіри людина відчуває холод, тепло, біль.

З пластикових чи дерев'яних ложок або лопатки виготовте ляльку.

Вам знадобляться: дерев'яна чи пластикова ложка або лопатка, нитки чорного кольору для в'язання, кольоровий гофрований папір чи шматочки тканини, атласна стрічка та клей.

Виконуйте послідовно:

Дайте імена своїм лялькам. Створіть невеличку виставу. У ній розкажіть, що шкіра є важливим органом дотику людини.

НІС — ОРГАН НЮХУ

Що ми сприймаємо за допомогою нюху? Запахи яких об'єктів приємні, а яких — ні?

Чи можна за допомогою нюху встановити, що міститься в кожній пляшці?

Проведіть експеримент: зав'яжіть очі або заплющіть. Намагайтеся за допомогою нюху визначити, що в кожній пляшці.

Що ми сприймаємо за допомогою нюху?

Запах

Звук

Колір

Запах яких об'єктів вам подобається? Які запахи вам неприємні?

Для чого людині потрібно розрізняти запахи?

Ми відчуваємо запахи і можемо розрізнити свіжу їжу від зіпсованої.

Ми відчуваємо запах диму й розуміємо, що щось горить, тому потрібно бути обережними.

Ми відчуваємо запах і отримуємо задоволення.

Висновок.

Ніс — орган нюху. За допомогою носа людина відчуває різні запахи.

ЯЗИК — ОРГАН СМАКУ

Яку інформацію ми відчуваємо за допомогою язика?

Назвіть їжу, що має солодкий смак. Яка їжа солоня? Кисля? Гіркая?

солоний

кислий

солодкий

гіркий

Висновок.

За допомогою язика ми відчуваємо смак. Людина розрізняє основні смаки: солодкий, солоний, кислий, гіркий.

Не можна пробувати на смак невідомі продукти!

Чи знаєте ви...

Тварини теж люблять солодку їжу. Наприклад, солодощі — улюблена їжа коней.

Є тварини, які не вживають гіркої їжі.

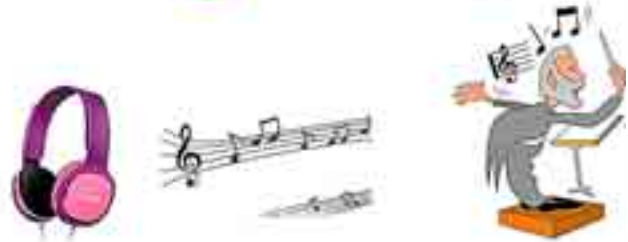
Для чого потрібні органи чуття? Скільки їх у людини? Назвіть тварин, які мають таку саму кількість органів чуття. Презентуйте міні-проект.

ДОТИК

СЛУХ

СМАК

ЗІР

НЮХ

МОЯ ШКОЛА

БЕЗПЕЧНА ДОРОГА ДО ШКОЛИ

Що зображено на фото? Для кого призначено ці частини вулиці?

На вулиці є проїзна частина і тротуар.
Тротуар призначено для руху пішоходів.
Проїзна частина — для руху транспорту. Тротуар відокремлено від проїзної частини **бордюром**.
Проїзна частина — це місце підвищеної небезпеки!

Де ходять пішоходи? Де їздять машини?

Відгадайте загадку.

Тротуари — це доріжки,
ми по них ідемо пішки.
Всі, хто тротуаром ходить,
звуться просто —

- Як називається частина вулиці, якою рухаються пішоходи?
- Коли пішоходи можуть рухатися проїзною частиною?
- Чому на перехресті слід бути особливо уважними й обережними?
- Як слід рухатися тротуаром, щоб шлях був безпечним?
- З якого боку тротуару треба йти?

Розгляньте знаки. Що вони означають?
Який знак встановлюють біля пішохідного переходу? Форму яких геометричних фігур має кожен знак?

Дорожні знаки допомагають водіям і пішоходам. Дорожні знаки можуть забороняти, дозволяти рух і попереджати про небезпеку.

Як правильно переходити проїзну частину?

- Опишіть свій шлях від дому до школи.
- Поспостерігайте, які знаки трапляються на шляху до школи.
- Які дорожні знаки розміщено біля школи?

Висновок.

На червоний — йти не можна:
стережись і зупинись!

Жовтий світить — будь готовий!

На зелений — не барись,
вільний шлях, сміливо в путь!

Правила ці не забудь!

ЗНАЙОМСТВО ЗІ ШКІЛЬНИМИ ПРИМІЩЕННЯМИ

Проведіть екскурсію школою. Відвідайте шкільні приміщення — спортивну залу, бібліотеку, їдальню, актову залу.

Які приміщення є у вашій школі? Як слід там поводитися? Які з них вам найбільше сподобалися? Чому? Розгляньте малюнок. Покажіть і розкажіть, які шкільні приміщення на ньому зображено. Скільки їх?

Розгляньте фото шкільних приміщень. Розкажіть, для чого вони призначені.

Люди яких професій працюють у школі? У яких випадках можна до них звертатися?

Висновок.

Школа — наш дім. У школі працюють люди різних професій. Поважаймо їхню працю!

ПРОГУЛЯНКА ШКІЛЬНИМ ПОДВІР'ЯМ

Відвідаємо шкільне подвір'я. Що можна на ньому побачити?

Екскурсія шкільним подвір'ям.

1. Вийдіть та огляньте шкільне подвір'я.
2. Що є на шкільному подвір'ї?

Дотримуйтеся правил поведінки під час екскурсії.

1. Без дозволу вчителя не залишати місце перебування.
2. У разі поганого самопочуття негайно повідомити вчителя.
3. Не торкатися незнайомих предметів, які можуть бути небезпечними.

Дослідіть об'єкти шкільного подвір'я.

- Які рослини ростуть на шкільному подвір'ї? Які вони? Опишіть одну з них.
- Які звуки ви чуєте на шкільному подвір'ї? Що це за звуки?
- Які природні та рукотворні об'єкти є на шкільному подвір'ї? Опишіть по одному з них.
- Які громадські споруди розташовані поблизу вашої школи? Чому їх так називають?

Розкажіть, що нового ви дізналися про навколишнє середовище — шкільне подвір'я.

Те, що ви спостерігали, можна об'єднати у групи.
Назвіть ці групи.

Ознаки	Природні об'єкти	Рукотворні об'єкти
Колір		
Форма		
М'яке/ тверде		

Розгляньте знаки. Що вони можуть означати?
Які знаки ви розмістили б на шкільному
подвір'ї?

Висновок.

Нас оточують природні й рукотворні об'єкти.
Усе, що зробила людина своїми руками,
називають рукотворними об'єктами.

НАШ КЛАС

Розгляньте уважно свій клас. Розкажіть, що де розташовано.

Порівняйте свій клас із класом, що зображений на фото. Що спільного? Чим різняться?

Назвіть осередки класної кімнати. У якому осередку ви почуваетесь комфортніше?

Розгляньте знаки. Що вони означають? Які знаки ви розмістили б у класі?

Хто з дітей дотримується правил поведінки у класі? Які можуть бути наслідки порушення правил поведінки?

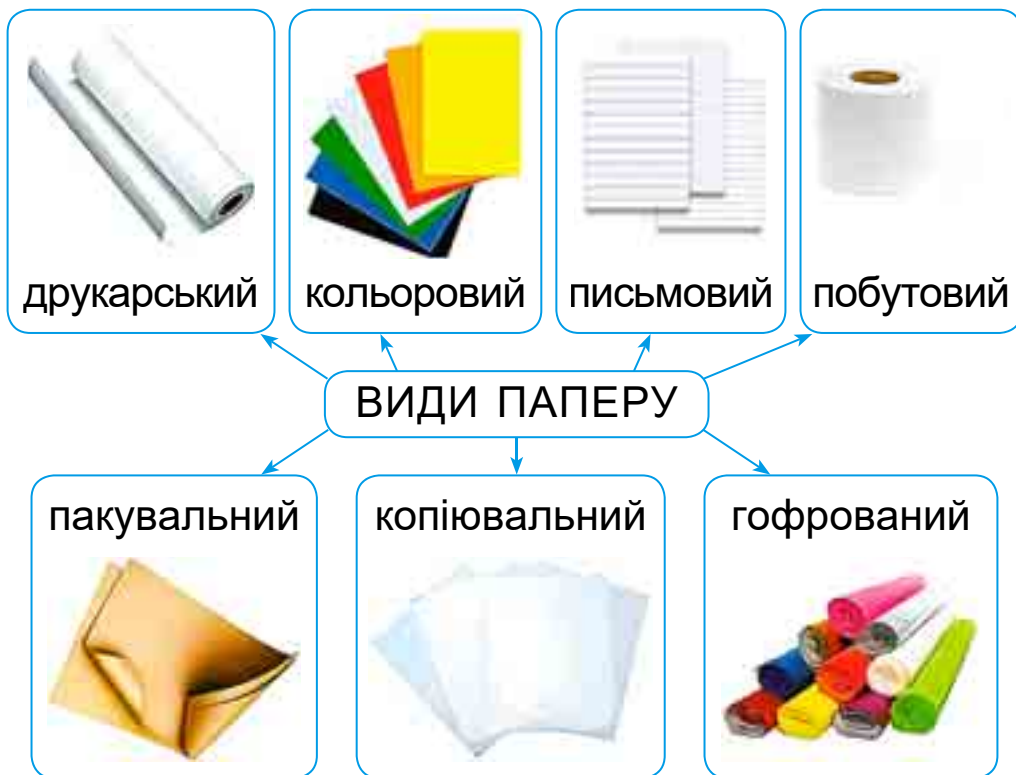

Класна кімната — це місце, де ви навчаєтеся, спілкуєтеся одне з одним, а також відпочиваєте на перервах. Тому кожному тут має бути затишно. Щоб ви хотіли змінити у вашому класі? Як прикрасити класну кімнату?

Виготовте панно «Наш клас» за зразком чи власним задумом.

Для виготовлення панно можна використати різні види паперу.

Вам знадобляться:

кольоровий папір, простий олівець, кольорові олівці, клей ПВА, ножиці.

Виконуйте послідовно:

Створеним панно прикрасьте клас.

Висновок.

У школі та класі слід дотримуватися правил поведінки.

КІМНАТНІ РОСЛИНИ

Розгляньте фото кімнатних рослин. Чи бачили ви ці рослини? Де? Які з них є у вашій класній кімнаті? Які рослини ростуть у вас удома?

Кімнатні рослини нашого класу

фіалка

кактус

традесканція

драцена

орхіде́я

ало́е

герань

монсте́ра

каланхо́е

Яких кімнатних рослин на фото більше: з квітками чи без? На скільки?

Чому люди вирощують кімнатні рослини в житлових приміщеннях?

Прикрашають

Лікують

Очищають повітря

Збирають пил

ЯК ДОГЛЯДАТИ ЗА КІМНАТНИМИ РОСЛИНАМИ

Хто доглядає за рослинами у вашому класі?
Чи однакового догляду потребують різні рослини?

Правила догляду за кімнатними рослинами

1. Два види поливу:

- у землю горщика;
- у піддон.

2. Розпушування
загостреною
паличкою.

- змітання
пилу
пензликом
(ворсистий
листок);

3. Витирання листків:

- вологою ганчіркою
(гладкий листок).

Назвіть предмети, які потрібні для догляду за кімнатними рослинами.

Розгляньте малюнки. На яких з них дівчинка правильно поливає квіти?

Які рослини зображено на фото? Порівняйте їх. Поясніть, що трапилося з рослинами на другому фото. Що потрібно було зробити, аби цього не трапилося?

Висновок.

Кімнатні рослини прикрашають житло, роблять його затишним, очищують повітря. Без постійного догляду рослини можуть загинути. Не забувайте доглядати за ними!

УЧИМОСЯ ВЗАЄМОДІЯТИ

З ким із цих дітей ви хотіли б подружитися?

Сергійко

Софійка

Оленка

Тарасик

Дружня усмішка налаштовує на спілкування, допомагає подолати недовіру, настороженість до співрозмовників. Щира усмішка є ознакою людини відкритої, чесною, вихованою, привітною. Доброзичлива усмішка — шлях до серця ввічливої людини!

Який комплімент ви сказали б Маринці? Зробіть комплімент одне одному.

Маринко,
з тобою
приємно
дружити!

Запам'ятайте! «Чарівні» слова завжди промовляють від щирого серця.

Поясніть, чому дітям цікаво проводити час разом. Що їх об'єднує?

Ви вже знаєте, що є правила дорожнього руху, правила ввічливості, поведінки у школі та класі. Як ви вважаєте, чи потрібно дотримуватися правил у грі? Які ви знаєте ігри? Які в них правила? Чому їх слід дотримуватися? Розкажіть про улюблену гру й правила до неї.

Складіть за малюнками розповіді.

У які ігри люблять грати ваші друзі?
Розпитайте в дорослих, у які ігри вони
грали в дитинстві. У які ігри ви любляєте грати
всією родиною?

Висновок.

**Пам'ятайте, ви багато чого можете навчитися
у своїх однокласників і навчити їх того, що
знаєте та вмієте самі!**

Я І НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

ЯК Я ДОСЛІДЖУЮ НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

ДЛЯ ЧОГО ПРОВОДИТИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Чи подобається вам гуляти в саду, парку?
Що цікавого можна побачити у природі? За ким
і чим можна спостерігати?

Яку пору року зображено на малюнках?
За якими ознаками ви про це здогадалися?
Знайдіть відмінності на малюнках.

Досліднику важливо вміти спостерігати. Спостережати — це уважно розглядати предмети та зміни, які відбуваються довкола. Усі вчені — дослідники.

Чи доводилося вам спостерігати, як ластівка сільська будує своє гніздо?

На фото зображено, як пташка починає облаштовувати своє гніздо. Спостерігаючи за її поведінкою, можна з'ясувати:

- як ластівки обирають місце для гнізда;
- де і як беруть будівельний матеріал;
- із чого розпочинають свою роботу; як її завершують.

ПЛАН СПОСТЕРЕЖЕННЯ:

1. Визначити мету.
2. Скласти план.
3. Зафіксувати (записати або замалювати) результати.
4. Зробити висновок.

Якщо у вас є домашня тварина (папуга, кішка, собака, хом'ячок та інші), поспостерігайте за її поведінкою. Підготуйте розповідь про домашнього улюбленця за поданим планом.

1. Назва і кличка тварини.
2. Яка вона — велика чи маленька?
3. Яке забарвлення шерсті або пір'я?
4. Що їсть ваш улюбленець?
5. Як поводить ся зі своїми господарями, коли знаходиться поряд?

Поставте зрізану гілочку абрикоси або бузку у воду. Запишіть дату початку спостережень. За який час розпустяться листочки?

Висновок.

Уміння спостерігати — важливе для кожного дослідника. Усі дослідники занотовують результати своїх досліджень.

Чи знаєте ви...

Ластівки народжуються і зростають улітку в гніздах під дахами наших будинків. Восени вони відлітають у теплі краї. Коли в Україні зима, ластівки мешкають в Африці. Навесні пташки знову повертаються до нас.

ДЛЯ ЧОГО МИ ПРОВОДИМО ДОСЛІДИ

На більшість запитань можна знайти відповіді в книжках. Але цікавіше на деякі запитання знаходити відповідь за допомогою дослідів.

Словничок

Дослід — це відтворення явища в певних умовах з метою дослідження.

Проведіть досліди «Лимон, що плаває». Послухайте інструкції. Розгляньте фото.

Поміркуйте, що відбудеться з лимоном, якщо помістити його у склянку з водою. Перевірте свої здогади на досліді.

Що станеться з лимоном у воді, якщо його почистити від шкірки?

Вам знадобляться: дві склянки з водою, лимон, ніж, дошка для нарізання.

Дослід 1.

1. Налийте у склянку воду.
2. Помістіть лимон у воду.
3. Що ви спостерігаєте?

Висновок. Лимон не опустився на дно, а плаває у воді.

Дослід 2.

1. Налийте у склянку воду.
2. Очистіть лимон від шкірки.
3. Зробіть припущення, що станеться з очищеним лимоном у воді.
4. Помістіть очищений лимон у воду.
5. Що ви спостерігаєте? Чи виправдалися ваші припущення?

Висновок. Лимон опустився на дно тому, що м'якуш лимона наповнився водою.

Зовнішня оболонка лимона захищає його від дощу, коли він росте. Шкірка — бар'єр, який оберігає лимон.

За допомогою лупи розгляньте шкірку лимона і шкіру своєї руки. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

Запам'ятайте! Після проведення дослідів приберіть робоче місце, помийте посуд і руки!

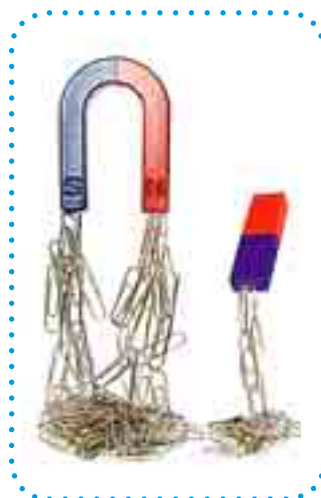
Проведіть досліди з магнітами, щоб установити, які предмети вони притягують, а які — ні.

Вам знадобляться: два магніти — більшого і меншого розмірів, скріпки, склянка води.

Дослід 1.

1. Візьміть два магніти: один — маленький, інший — великий.
2. Потримайте магніти біля металевих скріпок.
3. Що ви спостерігаєте?

Висновок. Великий магніт притягує скріпок більше, ніж маленький.

Дослід 2.

1. Візьміть склянку з водою.
2. Покладіть до неї металеві предмети: скріпки, цвяхи тощо.
3. Проведіть магнітом по стінці склянки.

4. Що ви спостерігаєте?

Висновок. Магніт притягує металеві предмети навіть крізь воду та стінки склянки. Магнітна сила діє також крізь папір, дерево, тканину та інші матеріали.

Обережно поведіться з гострими та колючими предметами!

Висловіть припущення, які із зображених предметів буде притягувати магніт. Проведіть досліди й перевірте свої припущення. Назвіть предмети, які притягував магніт. Зробіть висновок. Яких предметів виявилось більше?

Висновок.

Металеві предмети мають магнітні властивості.

На якому фото зображено дітей, які вивчають природу за допомогою спостереження? Хто з дітей проводить дослід? Як ви про це дізналися?

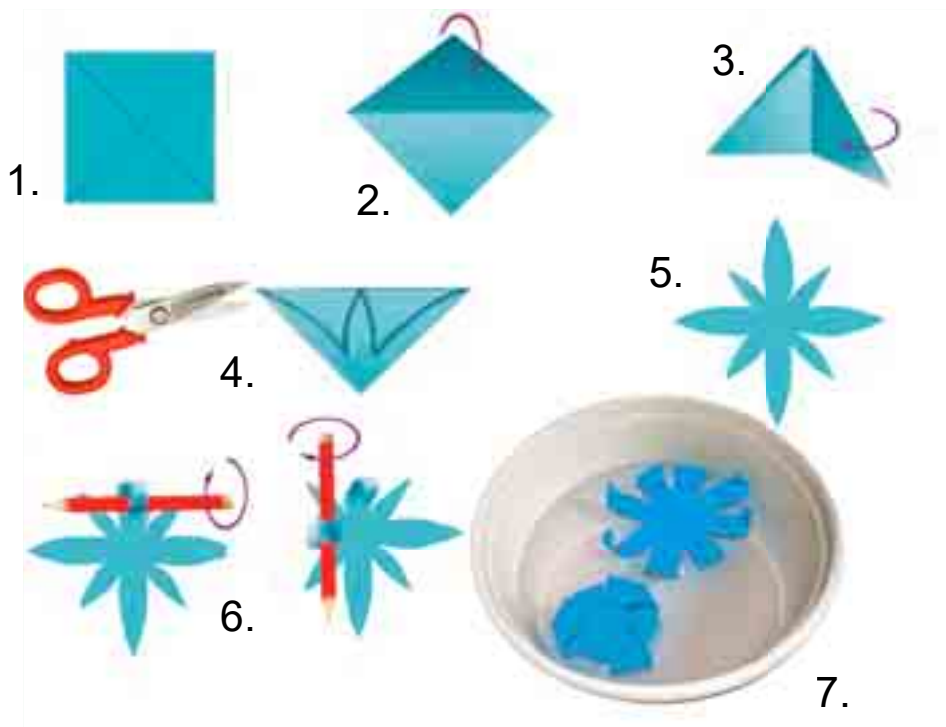

Виготовте квітку «Латаття» з паперу. Проведіть дослідження, чи буде паперова квітка плавати на воді. Зробіть висновки.

Вам знадобляться: папір, ножиці, олівець, вода, мілка посудина.

Виконуйте послідовно:

Висновок.

Природу досліджують за допомогою дослідів.

Чи знаєте ви...

Великі магніти використовують, щоб підняти великі вантажі, наприклад автомобілі.

ДЛЯ ЧОГО МИ ПРОВОДИМО ВИМІРЮВАННЯ

Для того щоб дізнатися якомога більше про певні предмети чи явища, треба провести багато різних дослідів. З'ясувати форму предмета, його розмір і вагу, температуру тощо. Для цього люди роблять вимірювання за допомогою спеціальних приладів.

Назвіть прилади для вимірювання. Що можна ними вимірювати?

Чи доводилося вам ними користуватися? Де саме?

Запам'ятайте! Зі скляними приладами потрібно поводитися дуже обережно!

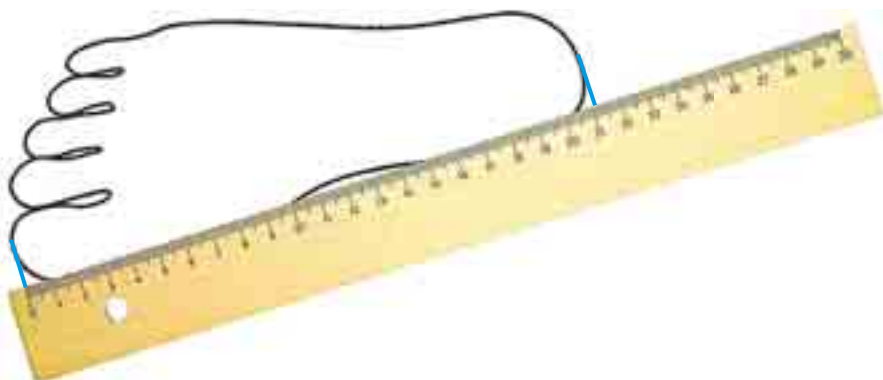

Дізнайтеся, який у вас розмір взуття. Для цього вам знадобляться: аркуш паперу, олівець, лінійка.

1. Нogu поставте на папір так, щоб вона повністю стояла на підлозі. Обведіть її.

2. Виміряйте лінійкою довжину відбитка на малюнку. Це й буде розмір вашого взуття в сантиметрах.

Які з поданих об'єктів можна досліджувати за допомогою вимірювання? Які ще властивості цих об'єктів можна досліджувати?

Висновок.

Вимірювання — це метод дослідження, який допомагає людині пізнавати навколишній світ.

Чи знаєте ви...

У побуті люди щодня використовують вимірювальні прилади: газові лічильники, електролічильники, лічильники для вимірювання води та інші. Ці прилади спонукають людей заощаджувати природні багатства та власні гроші.

ЗА ДОПОМОГОЮ ЧОГО МИ ДОСЛІДЖУЄМО

Для проведення досліджень використовують різноманітні прилади.

Дрібні об'єкти досліджують за допомогою збільшувального приладу — лупи. Ручна лупа збільшує предмети удвічі й більше.

Тримайте лупу за ручку. Не торкайтеся пальцями скла.

збільшувальне
скло (лінза)

оправа

ручка

Розгляньте за допомогою лупи текст підручника, листок кімнатної рослини або ґудзик на одязі. Що ви помітили? Як змінилося зображення з лупою?

Розрізняють вимірювальні та збільшувальні прилади. Назвіть їх.

Збільшувальні прилади

Вимірювальні прилади

Назвіть відомі вам прилади. Які із цих приладів є у вас удома? Для чого їх використовують у вашій родині? Яким із цих приладів доводилося користуватися вам? Що ви досліджували?

На яких приладах зображено числа?

За малюнками розкажіть, хто з дітей спостерігає, а хто — проводить дослід. Які прилади вони використовують?

Миколка

Іванко

Софійка

Тетянка

Оленка

Михайлик

Запам'ятайте! Заборонено використовувати скляний посуд або скляні прилади, які мають навіть незначні тріщини або пошкодження!

Які вимірювальні прилади використовує мама на кухні, коли готує за рецептом пиріг?

Висновок.

Для проведення спостережень, дослідів і вимірювань використовують різноманітні прилади. Це допомагає отримати більше достовірної інформації про об'єкти, які досліджують.

Я ДОСЛІДНИК. Я ДОСЛІДНИЦЯ

ДОСЛІДЖУЄМО ВЛАСТИВОСТІ ПОВІТРЯ

Відгадайте загадку.

Таке велике, що займає увесь світ,
таке маленьке, що в щілину зайде.

Повітря, наче ковдрою, огортає нашу Землю.
Воно прозоре, не має кольору й запаху, тому ми його не бачимо, але можемо відчути.
Про існування повітря можна дізнатися за допомогою дослідів.

Дослід 1.

1. Махніть зошитом перед обличчям.
2. Що ви відчуваєте? Рух повітря.

Висновок. Повітря рухається.

Дослід 2.

1. У банку з водою покладіть камінчик.
2. Що ви спостерігаєте?
На стінках банки з'являються бульбашки.

Висновок. Повітря є у шпаринках камінчика.

Дослід 3.

1. Візьміть поліетиленовий мішечок і почніть його скручувати з боку отвору.
2. Що ви спостерігаєте?
Утворилася повітряна «подушечка».

Висновок. Повітря займає увесь простір мішечка.

Повітря відчувається, коли дме вітер. Вітер — це рух повітря.

За допомогою чого рухаються зображені об'єкти?

Проведіть дослід.

1. Затримайте подих на деякий час.
2. Що ви відчували?

Висновок. Людина не може обійтися без повітря.

Чи можна намалювати повітря? Чи може повітря звучати? Використовуючи малюнок, розкажіть про значення повітря для рослин, тварин і людини. А що робите ви для чистоти повітря у вашому класі?

Чи знаєте ви...

Найкращими очисниками повітря вважають рослини. Їхнє листя поглинає шкідливі речовини. Щоб поліпшити стан повітря, потрібно насаджувати дерева та кущі.

Чому ліси називають «легенями» планети?

Яка шкода від забрудненого повітря? Як захистити повітря від забруднення?

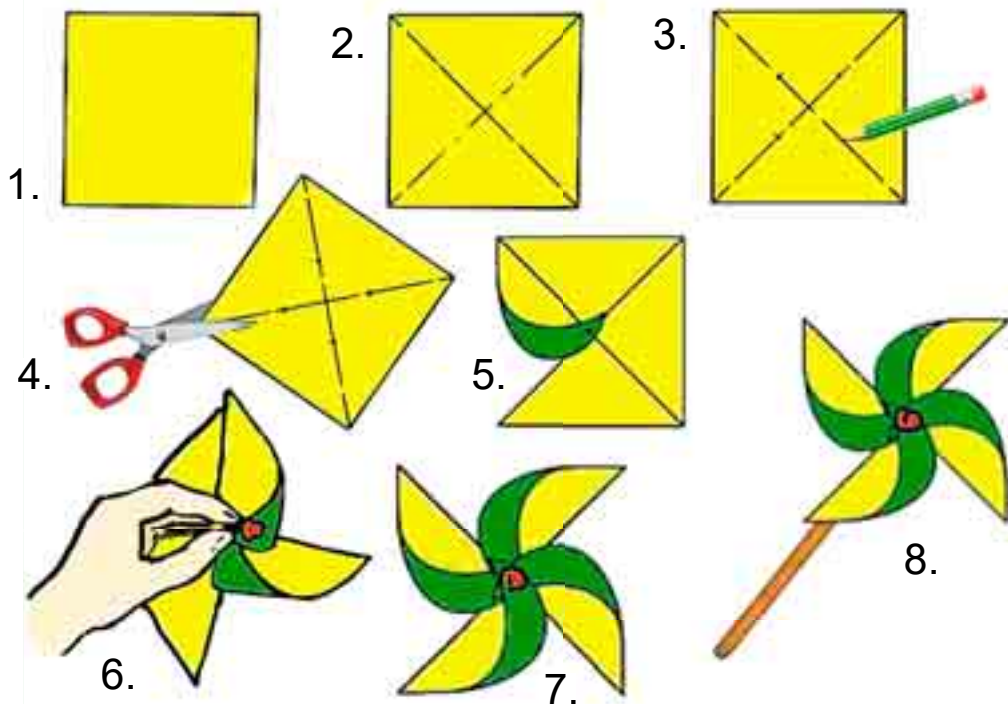
Разом з дорослим перевірте, чи чисте повітря у вашому населеному пункті. Для цього візьміть липкі стрічки (скотч) і розмістіть їх на дереві в парку, на стовпі біля дороги, на стіні вашого будинку. Через добу зніміть стрічки і порівняйте їх. Яка зі стрічок найбрудніша? Чому?

Виготовте вітрячок з паперу.

Вам знадобляться: дерев'яна паличка або олівець, аркуш кольорового паперу, канцелярська кнопка.

Виконуйте послідовно:

Подмухайте на вітрячок — і ви побачите, як повітря повертає його навколо осі.

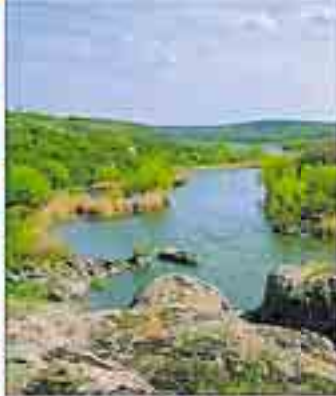
Висновок.

Повітря прозоре, не має кольору й запаху, тому ми його не бачимо, але можемо відчути. Повітря необхідне всім живим істотам для дихання. Охороняйте й бережіть чисте повітря!

ДОСЛІДЖУЄМО ВЛАСТИВОСТІ ВОДИ

Що об'єднує ці фото? Де ще міститься вода у природі?

Що ви знаєте про воду?
Які властивості має вода? Щоб відповісти на
це запитання, виконаємо досліди.

Дослід 1.

1. Спробуйте чисту воду на смак.
2. Що ви відчували?
3. Понюхайте воду. Чи відчували ви запах?

Висновок. Вода не має ані смаку, ані запаху.

Дослід 2.

1. У склянку з водою опустіть ложку.
2. Чи видно ложку?

Висновок. Вода прозора.

Дослід 3.

1. Перелийте воду зі склянки у глечик або пляшку.
2. Чи змінила вода форму?

Висновок. Вода не має форми, вона приймає форму посудини, у яку потрапляє.
Вода — текуча.

Для яких потреб люди використовують воду?
Яке значення має вода для рослин, тварин і людини?

Для чого потрібна вода в оселях людей?
Як часто ви нею користуєтеся?

З'ясуйте, як вода потрапляє в багатоповерхові будинки.

Як вода потрапляє у приватні будинки? Розкажіть, як бережуть воду у ваших родинах.

Висновок.

Вода прозора, без смаку і запаху. Вона займає форму посудини, у яку її наливають. Бережіть і охороняйте водойми!

Чи знаєте ви...

Воду містять у собі всі організми: комахи, риби, птахи, звірі, рослини.

В організмі людини також є вода.

ДОСЛІДЖУЄМО ВЛАСТИВОСТІ ҐРУНТУ. ЗНАЧЕННЯ ҐРУНТУ ДЛЯ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

Відгадайте загадку.

Усіх годує, напуває, а про нього не всяк дбає.

Розкажіть за малюнком про значення ґрунту для організмів. Хто мешкає у ґрунті? Звідки рослини отримують поживні речовини?

Словничок

Ґрунт — це верхній родючий шар землі, де ростуть рослини і живуть різні живі істоти.

Ґрунт містить перегній. Перегній утворюється внаслідок гниття опалого листя, відмерлих рослин і тварин. У перегної містяться різні поживні речовини, необхідні рослинам для росту та розвитку. Що більше перегною у ґрунті, то він родючіший.

Що міститься у ґрунті? Щоб відповісти на це запитання, проведемо досліди.

Дослід 1.

1. У склянку з водою опустіть грудочку ґрунту.
2. Що ви спостерігаєте?

Висновок. До складу ґрунту входить повітря.

Дослід 2.

1. У склянку з водою опустіть грудочку ґрунту.
 2. Збовтайте паличкою.
 3. Що ви спостерігаєте?
- На дні склянки утворився шар піску й шар глини.

Висновок. У ґрунті є пісок і глина.

Дослід 3.

1. Візьміть грудочку ґрунту та покладіть її на паперовий рушник. Накрийте зверху рушником і притисніть.
2. Що ви помітили?

Висновок. У ґрунті є вода.

Розкажіть за фото, яке значення має ґрунт для рослин, тварин і людини.

Куди зникає брудна вода після миття посуду, прання білизни, купання?

Що буде з ґрунтом, якщо його поливати брудною водою?
Що використовують люди для того, аби у ґрунт не потрапляла брудна вода?

Проведіть дослід.

Наберіть в один горщик ґрунт, а в інший — глину. Посадіть у кожний з них по одній квасолині. Поставте на підвіконні у класі. Регулярно поливайте. Спостерігайте, як будуть проростати рослини. Усі зміни фіксуйте й порівнюйте. Зробіть висновок.

Висновок.

Ґрунт — це верхній родючий шар землі, де ростуть рослини й мешкають різні істоти. Ґрунт складається з перегною, глини, піску, води, повітря.

Україна багата на родючі ґрунти. Вони потребують охорони!

Чи знаєте ви...

Деякі організми проводять у ґрунті майже все своє життя. Це — кріт, дощовий черв'як, землерийка, сліпак та інші. Живляться вони переважно коріннями рослин.

Кріт

Дощовий черв'як

Землерийка

СВІТ, ЯКИЙ НАС ОТОЧУЄ

ПРИРОДА НАВКОЛО НАС. НЕЖИВА Й ЖИВА ПРИРОДА

Погляньте навколо себе. Назвіть, що вас оточує. Як ви гадаєте, що з того, що вас оточує, належить до тіл природи? Що — ні?

Словничок

Тіла́ — це всі предмети, які нас оточують.

Назвіть тіла природи, зображені на малюнку.

Що із зображеного ви щодня бачите дорогою до школи?

Які із цих тіл належать до живої природи?

Сонце, зорі, повітря, вода, каміння — це тіла **неживої природи**.

Рослини, гриби, тварини, людина — це тіла **живої природи**.

Допоможіть Тарасику дійти до школи. Назвіть спочатку тіла неживої природи, які трапляються йому на шляху до школи, а потім — тіла живої природи. Форму якої лінії має дорога?

Порівняйте зображення. Що між ними спільного? Чим вони відрізняються?

Морська зірка

Космічна зоря

ТІЛА ПРИРОДИ

НЕЖИВОЇ

не дихають

ростуть

не живляться

не розмножуються

не помирають

ЖИВОЇ

дихають

ростуть

живляться

розмножуються

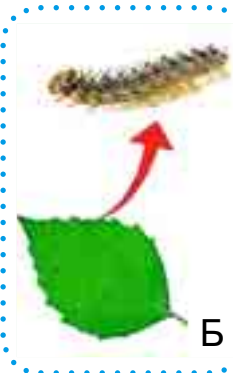
помирають

Чи можна визначити, що важливіше: нежива чи жива природа?

Нежива й жива природа гармонійно співіснують. Їхній взаємозв'язок дає можливість людям, рослинам і тваринам співіснувати.

На яких схемах показано зв'язок живої та неживої природи? Поясніть.

Розкажіть, використовуючи фото, як взаємопов'язані тіла неживої і живої природи. Наведіть власні приклади.

Порівняйте на фото тіла природи за кольором, формою, розміром. Опишіть їх. Що між ними спільного? Чим вони відрізняються?

Висновок.

**Нежива й жива природа взаємопов'язані.
Жива природа не може існувати без неживої.**

Чи знаєте ви...

Крокодили їдять черепах, риб, птахів, звірів. Для кращого перетравлення такої їжі вони ковтають камені.

СОНЦЕ — ДЖЕРЕЛО СВІТЛА Й ТЕПЛА

Відгадайте загадку.

Бродить одиноко вогняне око,
на всіх поглядає, теплом зігріває.

Що вам допомогло відгадати загадку?

Пригадайте, що належить до неживої природи. До якої природи належить Сонце?

Чи може існувати життя без сонячного світла й тепла? Чому?

Яку рослину зображено на малюнку? Поспостережіть, як змінюється її положення впродовж дня. Поясніть чому.

Сонце потрібне всьому живому. Без сонячного світла й тепла не може жити жоден організм.

Словничок

Організми — це тіла живої природи.

Поясніть за змістом вірша, чому соснам буде «сумно».

СОНЦЕ

Сонце сіло на сосну,
сонно мовило: «Засну».
Сосни сонечко гойдали,
сосни сонечко благали:
— Сонце, сонечко, не треба,
стане сумно нам без тебе.

Ганна Чубач

Чи впливає сонце на ваш настрій? Як саме?

Поясніть зміст прислів'я.

Сонце гріє, сонце сяє — уся природа оживає.

Пофантазуйте та продовжте речення.

Раптово сонечко зникло назавжди...

Словничок

Сонце — величезна розпечена куля, найближча до Землі зоря.

Запам'ятайте! Щоб не зіпсувати зір, не дивіться на сонце. Яскравого, сонячного дня потрібно носити спеціальні сонцезахисні окуляри.

За малюнком складіть правила захисту від сонця.

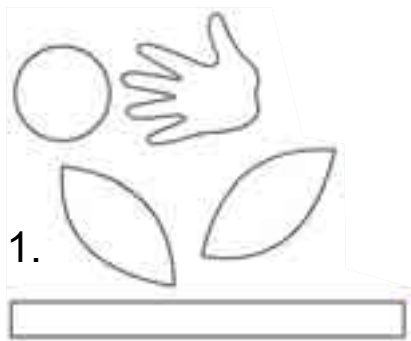

Виготовте аплікацію «Сонце нашого класу» за зразком чи власним задумом. Прикрасьте аплікацією вашу класну кімнату.

Вам знадобляться: кольоровий папір, простий олівець, ножиці, клей, матеріали для оздоблення, аркуш картону (колір за бажанням).

Виконуйте послідовно:

Висновок.

Сонце — джерело світла й тепла, без яких не було б життя на Землі. Сонячне світло можна побачити, а тепло — відчути.

Чи знаєте ви...

Для здорового сну засинати краще в темноті.

СВІТ ЖИВОЇ ПРИРОДИ. ЩО НЕОБХІДНО ОРГАНІЗМАМ ДЛЯ ЖИТТЯ

Пригадайте, що належить до природи. Наведіть приклади тіл неживої і живої природи.

Які тіла зображено на малюнку? Які з них є організмами?

Рослинам життєво необхідно сонячне світло. Вони «навчилися» його знаходити і до нього повертатися.

Дослід 1.

1. У перший день поставте горщик з паростками на стіл, який розміщено на відстані від вікна. Що ви помітили наступного ранку?

2. Потім перемістіть горщик в освітлене сонцем місце. Упродовж дня спостерігайте за рослиною. Чи змінять своє положення паростки?
3. Зробіть висновок.

Дослід 2.

1. Поставте дві цибулини у склянки з водою. Одну склянку поставте на підвіконні у квартирі. Іншу — у прохолодне місце, наприклад на балконі чи вулиці.
2. Спостерігайте впродовж тижня за рослинами. Порівняйте їх.
3. Зробіть висновок.

У тепломu
приміщенні

У холодному
приміщенні

Яка рослина росла в темряві, а яка — в освітленому приміщенні? Поясніть чому.

Висновок.

Організмам для життя потрібні світло, тепло, повітря, вода, поживні речовини. Людина — це організм, тому їй також потрібні світло, тепло, повітря, вода та корисне харчування.

З М І С Т

Я І МОЯ ШКОЛА

Я школяр. Я школярка	4
Ми однокласники	6
Чому потрібно дотримуватися розпорядку дня	10
Моя постава — моє здоров'я	14
Охайність та особиста гігієна	17
Я і мої можливості	21
Хто я? Який я? Яка я?	21
Як я расту	24
Як я пізнаю навколишній світ	26
Органи чуття — наші помічники	29
Очі — орган зору	31
Чи можна все бачити за допомогою очей	35
Вуха — орган слуху	39
Чи можна все чути за допомогою вух	42
Шкіра — орган дотику	44
Ніс — орган нюху	49
Язик — орган смаку	51
Моя школа	53
Безпечна дорога до школи	53
Знайомство зі шкільними приміщеннями	56
Прогулянка шкільним подвір'ям	58
Наш клас	61

Кімнатні рослини	65
Як доглядати за кімнатними рослинами	67
Учимося взаємодіяти	69

Я І НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Як я досліджую навколишній світ	72
Для чого нам проводити спостереження	72
Для чого ми проводимо досліди	75
Для чого ми проводимо вимірювання	80
За допомогою чого ми досліджуємо	83
Я дослідник. Я дослідниця	87
Досліджуємо властивості повітря	87
Досліджуємо властивості води	92
Досліджуємо властивості ґрунту. Значення ґрунту для живої природи	96
Світ, який нас оточує	100
Природа навколо нас. Нежива й жива природа	100
Сонце — джерело світла й тепла	105
Світ живої природи. Що необхідно організмам для життя	109

Навчальне видання

ГІЛЬБЕРГ Тетяна
ТАРНАВСЬКА Світлана
ГНАТЮК Ольга
ПАВИЧ Ніна

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

**Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)**

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Головний редактор *Наталія Заблоцька*
Відповідальна за випуск *Марія Москаленко*
Редактор *Наталія Сергеева*
Обкладинка, макет, художнє оформлення,
комп'ютерна обробка ілюстрацій *Світлани Железняк*
Технічний редактор *Цезарина Федосіхіна*
Коректор *Любов Федоренко*
Комп'ютерна верстка *Олени Білохвост*

Формат 70×100/16.

Ум. друк. арк. 9,1. Обл.-вид. арк. 8,95.

Тираж 128 868 пр. Вид. № 1478.

Зам. № .

Видавництво «Гене́за», вул. Тимошенка, 2-л, м. Київ, 04212.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 5088 від 27.04.2016.

Віддруковано у ТОВ «ПЕТ», вул. Ольмінського, 17, м. Харків, 61024.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4526 від 18.04.2013.